D119542 DC-Cam

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

កម្មវិធីចុះស្រាវជ្រាវ និងធ្វើផែនទីរណ្តៅឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ នៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០០

ពត៌មានអំពីទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ 24.05.00 លេខកូដភូមិសាស្ត្រនៃទីតាំង (ID No) 03.02.07

រយៈកំពស់ (N) 12°17'26.12" រយៈទទឹង (E) 105°16'31 85"

លេខឯកសារក្នុងម៉ាស៊ីន GPS (File#) R.05.24.07.A ពេលវេលា 2h45 ទីតាំង [illegible]

ឈ្មោះទីតាំង [illegible] ភូមិ [illegible]

ឃុំ ស្វាយទាប ស្រុក ចំការលើ ខេត្ត កំពង់ចាម

ភូមិភាគ ឬតំបន់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម [illegible] តំបន់ 42 ស្រុក ចំការលើ

(១) គុក (ប្រើសញ្ញា ✓)
- មន្ទីរសួរចម្លើយ ....
- ពីមុនជាគុក ✓
- គោលបំណងនៃការកសាង ....
- សាលា ....
- វត្ត ....
- ផ្ទះ ....
- ផ្សេងៗ ....

(២) ទីតាំងសាកសព (ប្រើសញ្ញា ✓)
- រណ្តៅ ✓
- អណ្តូង ....
- វាលស្រែ ....
- ទន្លេ ឬបឹង ....
- អណ្តូង ....
- កន្លែងសម្លាប់ ✓
- ផ្សេងៗ ....

៣ ចូជនីយដ្ឋាន (ប្រើសញ្ញា ✓)
- វត្ត ....
- ចេតិយ ....
- ផ្នូរ ឬគ្រឿង ....
- ឈើ ....
- ផ្សេងៗ ....
- ឈ្មោះអ្នកចូលរួមសាងសង់ ....

ការពិពណ៌នាអំពីផ្លូវចូលទៅកាន់ទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ជាលំអិត: [illegible] (1975-78) [illegible]

សាក្សី: ឈ្មោះ [illegible] អាយុ 41 ភេទ ប្រុស អស័យដ្ឋាន
ភូមិ [illegible] ឃុំ ស្វាយទាប ស្រុក ចំការលើ
ខេត្ត កំពង់ចាម មុខងាររបច្ចុប្បន្ន [illegible] មុខងារក្នុងរបបខ្មែរក្រហម [illegible]

ការប៉ាន់ស្មានចំនួនជនរងគ្រោះ ប្រហែល 7000 -> 10000 រណ្តៅ [illegible] 3 - [illegible] 4 [illegible]
ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ [illegible] យោងទៅតាមសាក្សី ....
របាយការណ៍ .... ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... រូបថត ....
លេខដុំហ្វីល .... លេខហ្វីល .... ឯកសារខ្មែរក្រហម
ឬឯកសារផ្សេងៗទៀត ....

បទសំភាសន៍ជាសង្ខេប: [illegible]

យោបល់របស់អ្នកស្រាវជ្រាវ: ....

ចំពេញដោយ Ouch Sam Oeun
ថ្ងៃទី 24 ខែ 05 ឆ្នាំ 00, ពេលវេលា 2h30

DOCUMENTATION CENTER OF CAMBODIA [DC-CAM]

MAPPING THE KILLING FIELDS OF CAMBODIA, 2000

SITE FORM

Date: May 24, 2000 ID no: 030207 Team: ______

Latitude: N 12° 17' 2612" Longitude: E 105° 16' 3185"

File # R05 24 07 A Time 2:45 PM Location: ______

Site Name: Chamkar Svay Chanty [Kh]: ចំការស្វាយចន្ទី Province: Kampong Cham

District: Chamkar Leu Sub-district: Svay Teap Village: Vealry Lech

DK. Geo Zone North Region 42 District

1. Prison (circled)		2. Burial site (circled)		3. Memorial	
Interrogation Ctr.		Pit	✓	Wat	
Previous Prison	✓	Kiln		Stupa	
Purpose Built		Rice paddy		Brick/tile	
School		River/lake		Wooden	
Wat		Well		Other	
House		Execution	✓		
Other		Other			

ACCESSIBILITY DESCRIPTION IN MOST DETAILS AS POSSIBLE :

______

WITNESS: Name Mam Sarun Age 41 Sex male Address

Village Vealry Lech Sub-district Svay Teap District Chamkar Leu

Province Kampong Cham Identity police

Estimated number of victim about 5000-7000 Pits 2 B-52 Pits + 3 big Pits Other subbordinate Pits → 60 pits

[according to the witness ______ Report ______ Other ______]

Photos: ______ Roll Number: ______ Shots number ______

Documents: ______

Interview: witness clarified that there were bodies swollen and decomposed in this location. At first day after liberation he saw with his own eyes people dig up the graves to find gold in these burial sites.

Comments: ______

Completed by Ouch Sam Oeun

Date May 24, 2000 time 2:45 PM

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

កម្មវិធីចុះស្រាវជ្រាវ និងធ្វើផែនទីរណ្តៅឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ នៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០០

ពត៌មានអំពីទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ 24/០៥/២០០០ លេខកូដភូមិសាស្ត្រនៃទីតាំង (ID No) 03.02.08

រយៈកំពស់ (N) 12° 17' 37.31" រយៈទទឹង (E) 105° 16' 31.45"

លេខឯកសារក្នុងម៉ាស៊ីន GPS (File#) R-0524-07B ពេលវេលា 3h 00 ទីតាំង ចំការស្វាយចង្អៀ

ឈ្មោះទីតាំង ចំការស្វាយចង្អៀ ភូមិ ថ្នល់បំបែក

ឃុំ ស្វាយទាប ស្រុក ចំការលើ ខេត្ត កំពង់ចាម

ភូមិភាគ ឬតំបន់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម កណ្តាល តំបន់ 42 ស្រុក ចំការលើ

១.គុក (ប្រើសញ្ញា ✓)	(២). ទីតាំងសាកសព (ប្រើសញ្ញា ✓)	៣.បូជនីយដ្ឋាន(ប្រើសញ្ញា ✓)
មន្ទីរសួរចម្លើយ	រណ្តៅ ✓	វត្ត ....
ពីមុនជាគុក	ឬ	ចេតិយ ....
គោលបំណងនៃការកសាង	វាលស្រែ	ផ្នូរ ឬក្បឿង ....
សាលា	ទន្លេ ឬបឹង	ឈើ ....
វត្ត	អណ្តូង ✓	ផ្សេងៗ ....
ផ្ទះ	កន្លែងសម្លាប់ ✓	ឈ្មោះអ្នកចូលរួមសាងសង់ ....
ផ្សេងៗ	ផ្សេងៗ	....

ការពិពណ៌នាអំពីផ្លូវចូលទៅកាន់ទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ជាលំអិតៈ

ទីតាំងនេះ [illegible] ចំការស្វាយចង្អៀ [illegible]
[illegible] ប្រហែល ៤០០ ម៉ែត្រ [illegible]
[illegible]

សាក្សីៈ ឈ្មោះ [illegible] អាយុ 51 ភេទ ប្រុស អស័យដ្ឋាន

ភូមិ ថ្នល់បំបែក ឃុំ ស្វាយទាប ស្រុក ចំការលើ

ខេត្ត កំពង់ចាម មុខងារបច្ចុប្បន្ន ប្រធានភូមិ មុខងារក្នុងរបបខ្មែរក្រហមការងារ ដឹកជញ្ជូន

ការប៉ាន់ស្មានចំនួនជនរងគ្រោះ ពី 5000 - 7000 រណ្តៅ ....

ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... យោងទៅតាមសាក្សី ....

របាយការណ៍ .... ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... រូបថត ....

លេខដុំហ្វីល .... លេខហ្វីល .... ឯកសារខ្មែរក្រហម

ឬឯកសារផ្សេងៗទៀត ....

បទសំភាសន៍ជាសង្ខេបៈ ....

យោបល់របស់អ្នកស្រាវជ្រាវៈ ....

បំពេញដោយ ....

ថ្ងៃទី........ ខែ .... ឆ្នាំ........, ពេលវេលា........

DOCUMENTATION CENTER OF CAMBODIA [DC-CAM]

MAPPING THE KILLING FIELDS OF CAMBODIA, 2000

SITE FORM

Date: May 24, 2000 ID no: 030208 Team: ____
Latitude: N 12° 17' 3731" Longitude: E 105° 16' 3145"
File # R0524 07B Time 3:00 PM Location: ____
Site Name: Chamkar Svay Chanty [Kh]: ចំការស្វាយចន្ទី Province: Kampong Cham
District: Chamkar Leu Sub-district: Svay Teap Village: Vealry Lech
DK. Geo Zone North Region 42 District ____

1. Prison		(2.) Burial site		3. Memorial	
Interrogation Ctr.		Pit	✓	Wat	
Previous Prison		Kiln		Stupa	
Purpose Built		Rice paddy		Brick/tile	
School		River/lake		Wooden	
Wat		Well		Other	
House		Execution	✓		
Other		Other			

ACCESSIBILITY DESCRIPTION IN MOST DETAILS AS POSSIBLE :

WITNESS: Name Long Sokhai Age 51 Sex Male Address
Village Vealry Kaet Sub-district Svay Teap District Chamkar Leu
Province Kampong Cham Identity people

Estimated number of victim ~~about 5000–7000~~ Pits ____ Other ____
[according to the witness ____ Report ____ Other ____]
Photos: ____ Roll Number: ____ Shots number ____
Documents: ____

Interview: ____

Comments: ____

Completed by Ouch Sam Oeun
Date May 24, 2000, time 3:00 PM

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

កម្មវិធីចុះស្រាវជ្រាវ និងធ្វើផែនទីរណ្តៅឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ នៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០០

ពត៌មានអំពីទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ 25.5.00 លេខកូដភូមិសាស្ត្រនៃទីតាំង (ID No) 030210

រយៈកំពស់ (N) 12 12 5826 រយៈទទឹង (E) 105 18 4453

លេខឯកសារក្នុងម៉ាស៊ីន GPS (File#) R0525 05 B ពេលវេលា 12:55 ទីតាំង [illegible]

ឈ្មោះទីតាំង [illegible] M 18 ភូមិ ....

ឃុំ .... ស្រុក .... ខេត្ត ....

ភូមិភាគ ឬតំបន់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម .... តំបន់ .... ស្រុក ....

១ គុក (ប្រើសញ្ញា ✓)	② ទីតាំងសាកសព (ប្រើសញ្ញា ✓)	៣ ចូជនីយដ្ឋាន (ប្រើសញ្ញា ✓)
មន្ទីរសួរចម្លើយ	រណ្តៅ ✓	វត្ត ....
ពីមុនជាគុក	ឡ	ចេតិយ ....
គោលបំណងនៃការកសាង	វាលស្រែ	ផ្នូរ ឬក្បឿង ....
សាលា	ទន្លេ ឬបឹង	ឈើ ....
វត្ត	អណ្តូង	ផ្សេងៗ ....
ផ្ទះ	កន្លែងសម្លាប់	ឈ្មោះអ្នកចូលរួមសាងសង់ ....
ផ្សេងៗ	ផ្សេងៗ	....

ការពិពណ៌នាអំពីផ្លូវចូលទៅកាន់ទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ជាលំអិតៈ [illegible handwriting] 500m [illegible] M 18 [illegible] M 18 [illegible] 300 [illegible]

សាក្សីៈ ឈ្មោះ [illegible] អាយុ 58 ភេទ ប្រុស អសយដ្ឋាន

ភូមិ [illegible] ឃុំ [illegible] ស្រុក [illegible]

ខេត្ត [illegible] មុខងាររបបច្ចុប្បន្ន [illegible] មុខងារក្នុងរបបខ្មែរក្រហម [illegible]

ការប៉ាន់ស្មានចំនួនជនរងគ្រោះ [illegible] រណ្តៅ [illegible] 10 [illegible]

ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... យោងទៅតាមសាក្សី ....

របាយការណ៍ .... ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... រូបថត ....

លេខដុំហ្វីល .... លេខហ្វីល .... ឯកសារខ្មែរក្រហម

ឬឯកសារផ្សេងៗទៀត ....

បទសំភាសន៍ជាសង្ខេបៈ ....

យោបល់របស់អ្នកស្រាវជ្រាវៈ ....

បំពេញដោយ ....

ថ្ងៃទី.......... ខែ .... ឆ្នាំ.........., ពេលវេលា..........

DOCUMENTATION CENTER OF CAMBODIA [DC-CAM]

MAPPING THE KILLING FIELDS OF CAMBODIA, 2000

SITE FORM

Date: May 25, 2000 ID no: 030210 Team: ____

Latitude: N 12° 12' 5826" Longitude: E 105° 18' 4453"

File # R 05 25 05 B Time 12:55 Location: ____

Site Name: Lo M 18 [Kh]: ឡូ ម ១៨ Province: Kampong Cham

District: Chamkar Leu Sub-district: ឃ ' Ta Ong Village: 32

DK. Geo Zone North Region 41 District

1. Prison		(2) Burial site		3. Memorial	
Interrogation Ctr.		Pit	✓	Wat	
Previous Prison		Kiln		Stupa	
Purpose Built		Rice paddy		Brick/tile	
School		River/lake		Wooden	
Wat		Well		Other	
House		Execution			
Other		Other			

ACCESSIBILITY DESCRIPTION IN MOST DETAILS AS POSSIBLE :

WITNESS: Name Say Ry Age 58 Sex Male Address

Village 32 Sub-district Ta Ong District Chamkar Leu

Province Kampong Cham Identity farmer

Estimated number of victim ~~Several thousands~~ 2000 Pits ~~more than 10 pits~~ 10 pits Other ____

[according to the witness ____ Report ____ Other ____]

Photos: ____ Roll Number: ____ Shots number ____

Documents:

Interview:

Comments:

Completed by Ouch Sam Oeun

Date May 25, 2000, time 12:55 PM

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

កម្មវិធីចុះស្រាវជ្រាវ និងធ្វើផែនទីរណ្តៅឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ នៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០០

ពត៌មានអំពីទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ 25 5 2000 លេខកូដភូមិសាស្ត្រនៃទីតាំង (ID No) 030209

រយៈកំពស់ (N) 12 13 0643 រយៈទទឹង (E) 105 18 5054

លេខឯកសារក្នុងម៉ាស៊ីន GPS (File#) R052505A ពេលវេលា 12:40 ទីតាំង [illegible]

ឈ្មោះទីតាំង [illegible] M18 ភូមិ 32 [illegible]

ឃុំ [illegible] ស្រុក ចំការលើ ខេត្ត កំពង់ចាម

ភូមិភាគ ឬតំបន់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម .... តំបន់ 41 ស្រុក ចំការលើ

១.គុក (ប្រើសញ្ញា ✓)	២. ទីតាំងសាកសព (ប្រើសញ្ញា ✓)	៣.ប្តូជនីយដ្ឋាន(ប្រើសញ្ញា ✓)
មន្ទីរសួរចម្លើយ	រណ្តៅ ✓	វត្ត ....
ពីមុនជាគុក	អណ្តូង	ចេតិយ ....
គោលបំណងនៃការកសាង	វាលស្រែ	ផ្នូរ ឬក្បឿង ....
សាលា	ទន្លេ ឬបឹង	ឈើ ....
វត្ត	អណ្តូង	ផ្សេងៗ ....
ផ្ទះ	កន្លែងសម្លាប់	ឈ្មោះអ្នកចូលរួមសាងសង់ ....
ផ្សេងៗ	ផ្សេងៗ ចំការកៅស៊ូ	....

ការពិពណ៌នាអំពីផ្លូវចូលទៅកាន់ទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ជាលំអិត:

[illegible] M18 [illegible] 500 [illegible] 500 [illegible] M18 [illegible]

សាក្សី: ឈ្មោះ [illegible] អាយុ 59 ភេទ ប្រុស អសិយដ្ឋាន

ភូមិ 32 ឃុំ [illegible] ស្រុក ចំការលើ

ខេត្ត កំពង់ចាម មុខងាររបច្ចុប្បន្ន [illegible] មុខងារក្នុងរបបខ្មែរក្រហម [illegible]

ការប៉ាន់ស្មានចំនួនជនរងគ្រោះ [illegible] 500 នាក់ រណ្តៅ [illegible] 20

ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... យោងទៅតាមសាក្សី ....

របាយការណ៍ .... ប្រភេទកន្លែងសម្លាប់ផ្សេងៗ .... រូបថត ....

លេខដុំហ្វីល .... លេខហ្វីល .... ឯកសារខ្មែរក្រហម

ឬឯកសារផ្សេងៗទៀត ....

បទសំភាសន៍ជាសង្ខេប: ....

....

....

យោបល់របស់អ្នកស្រាវជ្រាវ: ....

....

....

....

បំពេញដោយ Ouch Sameun

ថ្ងៃទី 25 ខែ May ឆ្នាំ 2000 ពេលវេលា 12:40 PM

DOCUMENTATION CENTER OF CAMBODIA [DC-CAM]
MAPPING THE KILLING FIELDS OF CAMBODIA, 2000

SITE FORM

Date: May 25, 2000 ID no: 030209 Team: ______
Latitude: N 12° 13' 0643" Longitude: E 105° 18' 5054"
File # R052505A Time 12:40 PM Location: ______
Site Name: Lo M18 [Kh]: ១៨ Province: Kampong Cham
District: Chamkar Leu Sub-district: Ta Ong Village: 32
DK. Geo Zone North Region 41 District

1. Prison		(2) Burial site		3. Memorial	
Interrogation Ctr.		Pit	✓	Wat	
Previous Prison		Kiln		Stupa	
Purpose Built		Rice paddy		Brick/tile	
School		River/lake		Wooden	
Wat		Well		Other	
House		Execution			
Other		Other			

ACCESSIBILITY DESCRIPTION IN MOST DETAILS AS POSSIBLE :

WITNESS: Name Soem Ly Age 59 Sex Male Address
Village 32 Sub-district Ta Ong District Chamkar Leu
Province Kampong Cham Identity ______

Estimated number of victim ~~more than 500 families~~ 1,500 នាក់ Pits Nearly 20 pits Other ______
[according to the witness ______ Report ______ Other ______]
Photos: ______ Roll Number: ______ Shots number ______
Documents: ______

Interview: ______

Comments: ______

Completed by Ouch Sam Oeun
Date May 25, 2000, time 12:40 PM

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

របាយការណ៍
នៃការចុះស្រាវជ្រាវទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍
នៅខេត្តកំពង់ចាមពីថ្ងៃទី២៤-២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០០

ដោយ ផេង ពង្សរ៉ាស៊ី

កាលពីថ្ងៃទី២៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០០ ក្រុមដែនទីរួមមានឈ្មោះ ស៊ិន ឃិន, អ៊ូច សំអឿន, ជួង សុការិទ្ធ និងផេង ពង្សរ៉ាស៊ី បានធ្វើដំណើរចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញនៅម៉ោង៧ ព្រឹក តាមរថយន្តមួយគ្រឿងឆ្ពោះទៅកាន់ខេត្តកំពង់ចាមដើម្បីស្រាវជ្រាវរណ្តៅសាកសព មន្ទីរសន្តិសុខ និងបូជនីយដ្ឋាននៅស្រុកចំការលើ ស្រុកព្រៃឈរ និង ស្រុកបាធាយ ។

តាមរបាយការណ៍របស់ក្រុមធ្វើដែនទីរណ្តៅសាកសពឆ្នាំ១៩៩៥-៩៩ បញ្ជាក់ថាស្រុកទាំងបីនេះនៅមានទីតាំងមួយចំនួនមិនទាន់បានស្រាវជ្រាវ ហើយទីតាំងទាំងនោះត្រូវលើកយកមកស្រាវជ្រាវនៅឆ្នាំ២០០០នេះវិញ ។

ក្រោយពីបានទៅដល់សាលាខេត្តកំពង់ចាមនៅម៉ោង ៩:០៥ និងក្រោយពីបានទទួលលិខិតអនុញ្ញាតិពីខុទ្ទកាល័យខេត្តរួចមក ក្រុមស្រាវជ្រាវបានបន្តដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់ស្រុកចំការលើក្នុងថ្ងៃដដែល ។

<u>ស្រុកចំការលើ</u>

១- **<u>ទីតាំងសម្លាប់ និង មន្ទីរសន្តិសុខនៅចំការស្វាយចន្ទី (ថ្ងៃទី២៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០០)</u>**

ចំការស្វាយចន្ទី ស្ថិតនៅក្នុងភូមិវាវីលិច ឃុំស្វាយទាប ស្រុកចំការលើ ខេត្តកំពង់ចាម ។ ចំការនេះស្ថិតនៅចម្ងាយប្រហែល២០០ម៉ែត្រពីសាលារៀនស្វាយទាបប៉ែកខាងលិច ។ ចម្ការស្វាយចន្ទីរមានទំហំដីបួនហិកតា និងមានរបងព័ទ្ធជុំវិញជាព្រៃឫស្សីក្រាស់ៗ ។ បច្ចុប្បន្នចំការនេះ ត្រូវបានបែងចែកទៅឲ្យមនុស្សបីនាក់គឺ តា ឆេង ចំនួនពីរហិកតា តា បេង ចំនួនមួយហិកតា និង តា ឈិន ចំនួនមួយហិកតាដែរ ។ សព្វថ្ងៃនេះលោកតាទាំងបីនាក់បានរួមគ្នាដាំល្ហូវ ស្វាយចន្ទីរ ស្វាយ ម៉ាកប្រេង និងល្ហុងនៅលើដីចំការស្វាយចន្ទីរ ។

ប្រជាជនស្ទើរតែគ្រប់គ្រួសារ គ្រប់ភូមិសុទ្ធតែបានដឹង និងឮថា ចំការស្វាយចន្ទីរជាកន្លែងសម្លាប់មនុស្សច្រើនជាងគេនៅស្រុកចំការលើ ។ តាមសំដីរបស់លោកប្រធានឃុំស្វាយទាបឈ្មោះ គឹង យ៉ាត អាយុ៥១ឆ្នាំ ថាតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥រហូតមកដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨ មន្ទីរសន្តិសុខប្រចាំឃុំស្វាយទាបបានកសាងឡើងនៅលើដីចម្ការស្វាយចន្ទីរនេះ ។ ចាប់ពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨រហូតដល់ថ្ងៃរំដោះខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ កន្លែងនេះបាន

ក្លាយ ទៅជាទីតាំងសម្លាប់មនុស្សយ៉ាងសាហាវ ។ មេឃុំបន្តថា ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ប្រជាជនថ្មីដោយវិធីហៅឲ្យមកប្រជុំដើម្បីត្រៀមផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅ ។ កិច្ចប្រជុំធ្វើឡើងនៅម៉ោង ៤ ល្ងាច ។ ខ្មែរក្រហមមិនអនុញ្ញាតិឲ្យប្រជាជនយកឥវ៉ាន់ ឬរបោះរបរផ្សេងៗចូលក្នុងអន្តប្រជុំឡើយ ។ មេឃុំបន្ថែមថា ក្រោយការប្រជុំ និងក្រោយពីហៅឈ្មោះឲ្យឡើងជិះរទេះគោរួច ប្រជាជនទាំងអស់ត្រូវខ្មែរក្រហមដឹកយកទៅសម្លាប់ចោលនៅចំការស្វាយចន្ទីនៅខែកក្កដា ឬសីហា ឆ្នាំ១៩៧៨ ដាក់នៅក្នុងៈ

-រណ្តៅបួនជ្រុងទ្រវែង ចំនួន៣រណ្តៅ ដែលមានទំហំទទឹង២ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ៣០ម៉ែត្រ ។

-រណ្តៅគ្រាប់បែក ចំនួន២រណ្តៅ ដែលមានទំហំផ្ចិតធំ១០ម៉ែត្រ ។

-រណ្តៅជាលក្ខណៈប៊ីរយោធាហាន (លេណដ្ឋាន) វែងៗ ដែលមានទទឹង២ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ១០០ម៉ែត្រ ជំរៅ១,៥ម៉ែត្រ ។

ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់ជនរងគ្រោះនៅចម្ការស្វាយចន្ទីអស់ប្រហែលពី៥០០០ទៅ៧០០០នាក់ ។ សាកសពទាំងនោះ ត្រូវបានគាស់ឡើងនៅក្រោយរំដោះឆ្នាំ១៩៧៩ ។ ឆ្អឹងសាកសពត្រូវរើកកាយស្ទើរតែទាំងអស់ដើម្បីរកមាស និងគ្រឿងអលង្ការផ្សេងៗ ហើយក្រោយមកឆ្អឹងប្រហែលមួយភាគដប់ត្រូវប្រជាជនរៀបចំទុកដាក់នៅលើមាត់រណ្តៅធំជាងគេមួយនៅក្នុងខ្ទមតូចមួយដើម្បីការពារថ្ងៃនិងភ្លៀង ។ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន អដ្ឋិធាតុទាំងនោះបានបាត់បង់អស់ ។

ម៉ោង២ៈ៤៥នាទីរសៀល ក្រុមស្រាវជ្រាវបានទៅដល់ទីតាំងសម្លាប់ និងមន្ទីរសន្តិសុខចំការស្វាយចន្ទី ។ នៅទីនោះក្រុម យើងបានជួបជាមួយអ្នកដែលបានដឹងរឿងរ៉ាវពីចំការស្វាយចន្ទីច្បាស់ចំនួនពីររូបទៀតគឺឈ្មោះឡុង សុខខៃ និង លី ឃិន ។

ឡុង សុខខៃ បានផ្តល់បទសម្ភាសន៍ដល់ក្រុមដែនទីអំពីទីតាំងសម្លាប់ និងទីតាំងមន្ទីរសន្តិសុខចំការស្វាយចន្ទីថា គាត់មានអាយុ៥១ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅឃុំពាមជីកង ស្រុកកងមាស ខេត្តកំពង់ចាម ។ សម័យប៉ុលពតរស់នៅភូមិវាវីលិច ឃុំស្វាយទាប ស្រុកចំការលើ ខេត្តកំពង់ចាម ហើយបច្ចុប្បន្នរស់នៅភូមិវាវីកើត ឃុំស្វាយទាប ។ សុខខៃ ជាជនរងគ្រោះម្នាក់ដែលបានទៅចូលរួមប្រជុំជាមួយប្រជាជនផ្សេងៗ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅតាមសម្តីប្រធានកងប្រធានក្រុមប្រាប់ ប៉ុន្តែដោយគាត់គ្មានឈ្មោះត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅ ទើបគាត់ត្រូវរួចខ្លួនរហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។ សុខខៃ បានប្រាប់ថានៅខែជេស្រ ឬ អាសាឍ (ខែ៦-៧)ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ក្នុងថ្ងៃមួយនោះគាត់ត្រូវបានប្រធានកងហាមមិនឲ្យគាត់ចេញរទេះទៅដឹកអុសឡើយ គឺឲ្យនៅចូលរួមប្រជុំនៅម៉ោង៥ៈ៣០នាទីព្រឹក ។ លុះប្រជុំចប់ គាត់ត្រូវបានអនុញ្ញាតិឲ្យទៅដឹកអុសតាមធម្មតាវិញនៅឃុំចំការអណ្តូង ស្រុកចំការលើ ។ នៅពេលដែលគាត់រៀបនឹងចេញរទេះ ស្រាប់តែប្រទះឃើញប្រជាជនមកពីភូមិផ្សេងៗ ក្នុងឃុំស្វាយទាប ដូចជាភូមិចិន, ភូមិត្រពាំងបេង, ភូមិព្រីក ដើរខ្លះ ជិះរទេះគោខ្លះ សំដៅមកកាន់ចំការស្វាយចន្ទី ។ ពេលត្រលប់

មកវិញ សុខខៃ បានឮសូរសម្លេងចាក់មេក្រូនៅចំការស្វាយចន្ទី ។ ក្រោយមកទើបដឹងថាជាសម្លេងដែលចាក់បំភាន់ប្រជាជននៅក្បែរទីតាំងមិនឲ្យឮការសម្លាប់របស់ពួកខ្មែរក្រហម ។

សុខខៃ បន្តថាមុនខ្មែរក្រហមសម្លាប់ជនរងគ្រោះមួយថ្ងៃ គាត់ត្រូវបានប្រធានកង (មិនស្គាល់ឈ្មោះ) ឲ្យមកយាមនៅទិសខាងលិចចំការស្វាយចន្ទី ។ ក្នុងយប់នោះ សុខខៃ បានឮសូរសំលេងកាប់ដីពេញមួយយប់ ។ សុខខៃ បញ្ជាក់ថាអ្នកដែលមកកាន់ដីនោះ គឺជាប្រជាជនដែលជាប់និន្នាការ និងជនជាតិយួន ហើយក្រោយពីកាប់រួចក៏ត្រូវពួកខ្មែរក្រហមសម្លាប់ចោលតែម្តងទៅ ។

ចំពោះការសម្លាប់វិញ សុខខៃ និយាយថា ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកការសម្លាប់ជាបីដំណាក់កាលគឺៈ

១) យកជនជាតិយួនមកសម្លាប់មុន (អ្នកជាប់ខ្សែយួន) ព្រោះពួកខ្មែរក្រហមគិតថា ជាការសងសឹកមួយចំពោះការវាយបកពីយួនមកលើខ្មែរក្រហមនៅដើមឆ្នាំ១៩៧៨ ។

២) យកប្រជាជន (ពិសេសប្រុសៗ) ដែលមានមាឌធំៗ មាំ មកសម្លាប់ដោយ បញ្ឆោតថាឲ្យមកជួយរៀបចំផ្ទះ ។ ក្រោយមកក៏យកទាំងគ្រួសារ (ប្រពន្ធ-កូន) មកសម្លាប់តាមក្រោយទៀត ។

៣) យកប្រជាជនគ្រប់ភូមិក្នុងឃុំស្វាយទាបមកសម្លាប់រួម ។

ឯរណ្តៅសាកសពនិងចំនួនសាកសព សុខខៃ បានប្រាប់ដូចដែលលោកមេឃុំ តឹង យ៉ាត បានប្រាប់ដែរ ។ ប៉ុន្តែ សុខខៃ បន្ថែមថារណ្តៅធំៗចំនួនបី ទំហំទទឹង២ម៉ែត្រ និង បណ្តោយ៣០ម៉ែត្រនៃរណ្តៅមួយៗ ជីកតាមបណ្តោយគុម្ពឫស្សី ជ្រុងខាងលិចបរិវេណចំការស្វាយចន្ទី ដោយទុកចន្លោះពីរណ្តៅមួយទៅរណ្តៅមួយទៀតប្រហែល៥ម៉ែត្រ ។ ជនរងគ្រោះដែលបានស្លាប់ក្នុងរណ្តៅនោះមានប្រមាណពី៥០០០-៧០០០នាក់ ។ ចំណែករណ្តៅគ្រាប់បែកមានបី ដែលមួយៗមានអង្កត់ផ្ចិតប្រហែល៥-៦ម៉ែត្រ ជម្រៅ២ម៉ែត្រ (តាមសំដីតឹង យ៉ាត ថាមានអង្កត់ផ្ចិត១០ម៉ែត្រ និងជម្រៅ១,៥ម៉ែត្រ) ។ មានមនុស្សស្លាប់ជាង២០០នាក់ ។ មនុស្សដែលបានស្លាប់នៅក្នុងរណ្តៅគ្រាប់បែក ជាកងចល័តរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ពួកកងចល័តទាំងនោះ ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមយកមកសម្លាប់មុនការសម្លាប់រួមទាំង១៣ភូមិ ក្នុងឃុំស្វាយទាប ។ រណ្តៅគ្រាប់បែកនេះស្ថិតនៅទិសខាងជើងនៃបរិវេណចំការស្វាយចន្ទី (ឆ្ងាយពីរណ្តៅធំប្រហែលជាង១០០ម៉ែត្រ) ។ នៅមានរណ្តៅតូចៗជាច្រើនទៀត ដែលសុខខៃមិនអាចធ្វើការប៉ាន់ស្មានបាន ព្រោះរណ្តៅតូចៗនោះ ត្រូវបានជីក និង សម្លាប់ប្រជាជនដាក់ស្ទើរតែរាល់ថ្ងៃ ។ សម្លាប់ម្តងពី២-៥នាក់ក្នុងមួយរណ្តៅតូចនេះ ។ សុខខៃ ក៏បានធ្វើការប៉ាន់ស្មានរួមនូវចំនួនសាកសពដែលបានស្លាប់ក្នុងចំការស្វាយចន្ទីថាមានចំនួន **ជាងមួយម៉ឺននាក់** ។

ក៏មានការបញ្ជាក់ពី សុខខៃ ដែរថាវិធីសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហមគឺបណ្តើរមនុស្សមកសម្លាប់មានចងស្លាបសេក គ្មានចងមុខ រួចឲ្យលុតជង្គង់នៅមាត់រណ្តៅជាជួរៗ បន្ទាប់មកក៏ចាប់ផ្តើមវាយសម្លាប់ ដោយពួកខ្មែរក្រហមប្រើដែកបំពង់ទីបសំរាប់វាយសម្លាប់ ។ ដែកនេះមានទំហំធំជាងមេដើងបន្តិច និង គល់ឫស្សី ។

ការសម្លាប់មនុស្សរបស់ខ្មែរក្រហម បានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងសាហាវ ដូច សុខខៃ បានរៀបរាប់ពីការសម្លាប់កងចល័តជាង ២០០ នាក់តែក្នុងរយៈពេលមួយថ្ងៃ ហើយសម្លាប់ប្រជាជនទាំង១៣ភូមិ ក្នុងឃុំស្វាយទាប ក៏ក្នុងរយៈពេលមួយថ្ងៃដែរ ។ មនុស្សដែលត្រូវបានសម្លាប់នៅចម្ការស្វាយចន្ទី មិនមែនជាមនុស្សដែលជាប់នៅក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខទេ គឺសុទ្ធតែជាប្រជាជនស្លូតត្រង់ ។

សាកសពទាំងនោះ មិនត្រូវបានលុបដីជិតទាំងស្រុងទេ ។ ក្រោយថ្ងៃរំដោះ១៩៧៩ មានប្រជាជនជាច្រើនបាននាំគ្នាជីកកកាយក្នុងរណ្តៅសាកសពដើម្បីរកមាសពេជ្រផ្សេងៗ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យឆ្អឹងមួយចំនួនត្រូវរប៉ាត់រប៉ាយនៅលើមាត់រណ្តៅ ។ ក្រោយមកទៀតបានរដ្ឋអំណាចឃុំស្វាយទាបប្រមូលដាក់មួយកន្លែងនៅលើមាត់រណ្តៅដោយបានធ្វើជាស្តូបតូចមួយសំរាប់ការពារខ្យល់ ក្តៅ ភ្លៀងអោយអដ្ឋិធាតុទាំងនោះ ។ ប៉ុន្តែក្រោយមកអដ្ឋិធាតុនោះក៏បានយកទៅតំកល់នៅក្នុងវត្តស្វាយទាបជាច្រើនលើកច្រើនសារកន្លងមក អដ្ឋិធាតុទាំងនោះត្រូវបានបាត់បង់អស់ដោយពុំដឹងអំពីមូលហេតុច្បាស់លាស់ ។ សូមបញ្ជាក់ផងដែរ អដ្ឋិធាតុដែលបានប្រមូលនោះមិនបាន១ ៗ១០នៃឆ្អឹងទាំងអស់ក្នុងចំការស្វាយចន្ទីទេ ។

សុខខៃ ធ្លាប់បានជួប កែ ពក ជាប្រធានភូមិភាគ៣០៤ ឬភូមិភាគកណ្តាល នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ពេលដែលគាត់កំពុងបរទេះដឹកអូស ។ ប្រពន្ធរបស់ កែ ពក ឈ្មោះ សឿង ជាគណៈស្រុកចំការលើ ។

បន្ទាប់ពីបានជួប ឡុង សុខខៃ រួច ក្រុមយើងក៏បានទៅជួបជាមួយអ៊ំប្រុស លី ឃិន ។

ឃិន មានអាយុ៥៦ឆ្នាំ ស្រុកកំណើតនៅភូមិស្វាយព្រៃ ឃុំសំរោង ស្រុកព្រៃឈរ ខេត្តកំពង់ចាម ។ បច្ចុប្បន្នអ៊ំប្រុសរស់នៅភូមិវាវីលិច ឃុំស្វាយទាប ស្រុកចំការលើ ។ អ្វីដែលអ៊ំប្រុសនិយាយមិនខុសពីអ្វីដែល ឡុង សុខខៃ បាននិយាយទេគឺ ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ មន្ទីរសន្តិសុខចំការស្វាយចន្ទីបានចាប់មនុស្សមកឃុំឃាំងច្រើនតែប្រភេទអ្នកជាប់និន្នាការនយោបាយតាំងពីជំនាន់សីហនុ, លន់ នល់ អ្នកខ្ជិលច្រអូសមិនមកធ្វើការ និងអ្នកខុសសីលធម៌ ។ អ្នកទោសទាំងនោះត្រូវបានសម្លាប់ចោលទាំងអស់នៅចំការស្វាយចន្ទី បន្ទាប់ពីបានប្រែក្លាយពីមន្ទីរសន្តិសុខទៅជាកន្លែងសម្លាប់ដ៏ធំរួចមក ។ លី ឃិន បន្តថា ប្រជាជនទាំង១៣ភូមិក្នុងឃុំស្វាយទាប ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមសម្លាប់តាំងពីព្រលឹមរហូតដល់ល្ងាច(៥០០០ទៅ៧០០០នាក់) ក្រោមរូបភាពស៊ីជីកសប្បាយពីអ្នកសម្លាប់ និងមានការចាក់មេក្រូយ៉ាងទ្រហឹង ។ ក្នុងចំការស្វាយចន្ទីនេះក៏មានការសម្លាប់អនិកជនយួនផង ។ លី ឃិន និយាយថា ប្រសិនបើជនជាតិវៀតណាមភេទប្រុសរៀបការជាមួយប្រពន្ធខ្មែរ គឺត្រូវខ្មែរក្រហមយកប្តីមកសម្លាប់នៅស្វាយចន្ទីនេះ ហើយប្រសិនបើប្រពន្ធជាវៀតណាមរៀបការជាមួយប្តីខ្មែរ ក៏ត្រូវខ្មែរក្រហមយកប្រពន្ធមកសម្លាប់មុនដែរ ហើយក្រោយមកយកប្តី ប្រពន្ធជាខ្មែរមកសម្លាប់តាមក្រោយ ។

ថ្ងៃទី ២៥-៥-២០០០

វេលាម៉ោង៨ៈ៥៥នាទី ក្រុមដែនទីជួបជាមួយលោក ឈុន ឡា ជាប៉ូលីសស្រុកចំការលើដែលមានទីលំនៅភូមិថ្មល់បែកកើត ឃុំស្វាយទាប ស្រុកចំការលើ ។ ឈុន ឡាបាននិយាយប្រាប់ពីការសម្លាប់មនុស្សនៅចំការស្វាយចន្ទីដល់ក្រុមយើងថាៈ

ថ្ងៃមួយក្នុងខែ៧ ឆ្នាំ១៩៧៨ ឈុន ឡា បានទទួលបញ្ជាពីប្រធានកងអោយដឹកយកមនុស្សពីរនាក់(ប្រជាជនថ្មី) ហៅតា៨០ ទៅកាន់(ស្រឡៅពក) ដោយមានទិសដៅឆ្ពោះមកកាន់ទីតាំងសម្លាប់ស្វាយចន្ទី ។ ឡា បានដឹកតា៨០ ទាំងពីរនាក់រួមជាមួយរទេះគោ៣០ ផ្សេងទៀតក្នុងទិសដៅតែមួយ ។ ពេលធ្វើដំណើរមកជិតដល់កន្លែងសម្លាប់ក៏បានឮសូរសំលេងមេក្រូយ៉ាងទ្រហឹង ព្រមទាំងបានឮសំលេងយំរបស់ក្មេងៗ ។ នៅពេលដែលរទេះបរដល់ផ្លូវបំបែក(ផ្លូវមួយឆ្ពោះទៅ៖ស្រឡៅពក)ផ្លូវមួយទៀតចូលទីតាំងសម្លាប់ស្វាយចន្ទី ឡា បានឃើញសេនាជន (អាយុ១៥-១៦ឆ្នាំ) មួយចំនួនឈរឃាត់ផ្លូវមិនអោយរទេះទាំងនោះធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅ(ស្រឡៅពក)ទេ គឺបានបញ្ជាអោយកងរទេះទាំងនោះបត់ចូលក្នុងទីតាំងសម្លាប់ស្វាយចន្ទី ។ ពេលចូលទៅកៀកនឹងកន្លែងសម្លាប់មែនទែន ឈុន ឡាបានឃើញមេខ្មែរក្រហម២នាក់ក្នុងនោះមានម្នាក់ឈ្មោះ សួនកំពុងតែបញ្ជាអោយសេនាជនចូលទៅចងមនុស្សលើរទេះទាំងប៉ុន្មានយកទៅសម្លាប់ចោល ។ ចំនែកកាបូប វ៉ាលីរបស់ជនរងគ្រោះត្រូវបានឈុន ឡាលើកគ្រវែងចេញពីរទេះទៅលើពំនូកឥវ៉ាមួយដែលមានកំពស់ប្រហែល៥ម៉ែត្រ តាមសំរែកបញ្ជារបស់ប្រធានកងប្រធានក្រុមនៅកន្លែងនោះ ។ បន្តិចក្រោយមកប្រធានកង, ប្រធានក្រុមទាំងនោះបានស្ទុះទៅលើកឥវ៉ាន់របស់ជនរងគ្រោះដើម្បីយកវត្ថុដែលពួកគេ(ប្រធានកង, ក្រុម) ចាត់ទុកថាជាវត្ថុមានតំលៃដូចជា អាវម៉ុងតេហ្កុយ, សារុងសូត្រ, ខោកាណាដា....។ល ។ ឈុន ឡា បន្តថាបានឃើញសេនាជា២,៣នាក់ដើរចេញពីមាត់រណ្តៅមកអូសយកជនរងគ្រោះដែលចងួចយកទៅសម្លាប់បន្តទៀត ។ សេនាជនទាំងនោះតាមសំដីរបស់ឈុន ឡា ថាមានកាន់ពូថៅមួយម្នាក់ដែលមានដៃវែង-ដងខ្លី ។ ឈុន ឡា សន្និដ្ឋានថាទំនងសម្លាប់នឹងពូថៅនេះទៅលើជនរងគ្រោះ ។ ចំណែកស្ត្រីមានកូនខ្ចីបីនឹងដៃ ត្រូវពួកសេនាជនចងបន្ទុរដើម្បីទុកដៃបីកូនអោយជោ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើស្ត្រីនោះចង់បត់ដៃជើងគឺត្រូវជុះដាក់សារុងដែលកំពុងស្លៀក ហើយត្រូវបានពួកសេនាជនទាំងនោះយកជើងទៅឆ្កឹះគូទស្ត្រីនោះបើសិនបត់ជើងយូរ ។ នេះជាសំដីរបស់ ឈុន ឡា ដែលបាននិយាយទាំងទឹកភ្នែករលីងរលោងប្រាប់យើង ។

ក្រោយមកបានប៉ុន្មានថ្ងៃ ឈុន ឡា ត្រូវបានប្រធានឃុំឈ្មោះយ៉ុនហើយត្រូវជាប្រធានចាត់ចែងនៅទីតាំងសម្លាប់ស្វាយចន្ទីហៅអោយមកប្រជុំនៅម៉ោង ៦ល្ងាចដើម្បីបំផុសកំលាំងអោយចូលរួមកំទេចខ្មាំងជួយគាំទ្របក្សនិងធ្វើឥរិយាបទត្រឹមត្រូវជួយលក្ខ័ការណ៍បក្ស ។ ឈុន ឡា ភ័យស្ទើរលោះព្រលឹងខ្លាចក្រែងខ្មែរក្រហមយកមកសម្លាប់ដោយយកឡេសថាអោយមកប្រជុំ ។ ប៉ុន្តែកិច្ចប្រជុំក្រោមអធិបតេយ្យភាពឈ្មោះ យ៉ុនត្រូវបានបញ្ចប់ហើយអនុញ្ញាតិអោយឈុន ឡាព្រមទាំងមនុស្សជាង២០ នាក់ផ្សេងទៀតត្រលប់មកផ្ទះវិញ ។

ចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចសំភាសន៍ ឈុន ឡា បានបញ្ជាក់ថាភូមិទាំង១៣ក្នុងឃុំស្វាយទាបត្រូវយកប្រជាជនទៅសម្លាប់នោះគឺភូមិថ្នល់បែកកើត, ថ្នល់បែកលិច, ស្រែពាល, ព្រីកមហា, ត្រពាំងបេង, អូដារ, ស្វាយទាប, តាំងក្រង, វាវីលិច, វាវីកើត, ត្រម៉ាត់ដី, និងភូមិចិន ។ ក្នុងចំណោមភូមិទាំង១៣នេះមានភូមិមួយគឺភូមិស្រែពាលមិនត្រូវបានសម្លាប់ទាំងអស់ទេ ព្រោះកាលនោះ(ខែ៧, ១៩៧៨) ប្រធានភូមិភាគ៣០៤ឈ្មោះកែ ពកបានមកឃើញរួចក៏និយាយថា៖អ្នកណាអោយសម្លាប់ អ្នកធ្វើអញ្ចឹង៖ នៅពេលដែលកែ ពកបានធ្វើដំណើរកាត់ផ្លូវហ្នឹង(ផ្លូវជាប់ទីតាំងសម្លាប់ស្វាយចន្ទី) ។ ពេលនោះកែ ពកបានចាប់មេសង្កាត់ឈ្មោះ យ៉ុនយកទៅសម្លាប់ចោលបន្ទាប់ពីពីរថ្ងៃក្រោយការសម្លាប់ដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំរួច ។

ឈុន ឡាត្រូវរួចខ្លួនពីសេចក្តីស្លាប់ចុងក្រោយនៅពេលដែលកែ ពកបញ្ជាអោយចុះឈ្មោះអ្នកចេះដឹងទាំងប៉ុន្មានក្នុងភូមិ(ឈុន ឡាក៏មានឈ្មោះដែរ) ប៉ុន្តែពេលនោះ(ចុងឆ្នាំ១៩៧៨) ឈុន ឡាលមាននិយាយម្នាក់ឈ្មោះយាយឃឹមដែលជាជំនិតរបស់ប្រពន្ធឈុន ឡាជួយមិនអោយឈុន ឡាកត់ឈ្មោះទេដោយយកឡេសថាត្រូវជាប់សាច់ឈាម ។ ចំនែកអ្នកដែលបានចុះឈ្មោះរួចក៏ត្រូវបានសម្លាប់តាមគំរោងដែនការដែរគឺត្រឹមតែនាំជនរងគ្រោះទាំងនោះដើរមើលរោងចក្រ, ទំនប់កំពង់ថ្ម,....ជំនួសទៅវិញ ព្រោះជិតបែកឆ្នាំ១៩៧៩ហើយ(សម្លាប់មិនទាន់) ។

ក្រោយពីជួបលោកឈុន ឡាយើងបានបន្តដំណើរទៅជួបលោកប្រធានភូមិបែកកើតឈ្មោះហម គឹមសួរនៅវេលាម៉ោង១០:១៥នាទី ។

ហម គឹមសួរមានអាយុ៥៩ឆ្នាំមានទីលំនៅនៅភូមិថ្នល់បែកកើត ឃុំស្វាយទាប ស្រុកចំការលើ ។ គឹមសួរប្រាប់យើងថាគាត់ជាអ្នកបរទេះដឹកមនុស្សចេញពីភូមិថ្នល់បែកកើតកាលពីជំនាន់ខ្មែរក្រហមជាអ្នកបញ្ជាអោយគាត់ដឹកមនុស្សយកទៅសម្លាប់ ។ ប៉ុណ្ណែគាត់(គឹមសួរ) ដឹកចេញពីភូមិបានតែ៣០-៤០ម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះក៏ត្រូវដឹកបន្តដោយកណៈកង គណៈក្រុមផ្សេងៗទៅកាន់ចំការស្វាយចន្ទី ។ ខេល ឆេងបានឡើងទៅគណៈឃុំជំនួសឈ្មោះយ៉ុនដែលកែ ពកបានបញ្ជាអោយសម្លាប់ ។

យោងតាមសំដីគឹមសួរថាបានឃើញមិត្តអឿន ដែលត្រូវជាប្អូនថ្លៃរបស់កែ ពកដើរចូលទៅក្នុងរោងបាយមួយកន្លែងក្នុងភូមិថ្នល់បែកកើត ។ អឿនបាននិយាយថាហេតុអីបានជានាំគ្នាហូបបាយលាយចេកអញ្ចឹង? ពេលនោះអ្នកនៅក្នុងរោងបាយទាំងអស់នាំគ្នាត្រេតអរណាស់ ព្រោះនឹកស្មានថាថ្ងៃក្រោយប្រាកដជាបានបាយសុទ្ធស៊ីហើយ ប៉ុន្តែផ្ទុយស្រលះក្រោយពេលដែលមិត្តអឿនចេញទៅពីរោងបាយស្រាប់តែមានការកាត់បន្ថយបន្ថែមទៀតមិត្តអឿននិយាយរបៀបនេះនៅឆ្នាំ១៩៧៣-៧៤ ។

<u>សន្និដ្ឋានៈ</u>

ទីតាំងសម្លាប់ចំការស្វាយចន្ទីមានៈ

- រណ្តៅធំស្ថិតនៅទិសខាងលិចក្នុងបរិវេណចំការស្វាយចន្ទី(ទំហំ ២៖៣០ជំរៅ១,៥-២ម៉ែត្រ) ចំនួន៣-៤, ចំលើយជនរងគ្រោះទាំងប៉ុន្មានខាងលើបញ្ជាក់ថាមានមនុស្សស្លាប់ប្រមាណពី៥០០០-៧០០០ នាក់ ។
- រណ្តៅគ្រាប់បែកចំនួន៣ស្ថិតនៅខាងជើងក្នុងបរិវេណចំការស្វាយចន្ទីមានទំហំផ្ចិតវង់៦ម៉ែត្រជំរៅ ២ ម៉ែត្រ មានមនុស្សស្លាប់ទាំង២០០នាក់សុទ្ធតែកងចល័តខ្មែរក្រហម ។
- រណ្តៅតូចៗជាច្រើនស្ថិតនៅជាប់ខាងកើតរណ្តៅធំទាំង៣-៤មានទំហំ១,៥៖២ម៉ែត្រ ជំរៅកន្លះម៉ែត្រ មិនអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានបាននូវចំនួនមនុស្សស្លាប់ ព្រោះមានការសម្លាប់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ(គិតពីខែ៧ ១៩៧៨ ដល់ខែ១ ១៩៧៩) ។រណ្តៅតូចៗនេះមានសម្លាប់ផងដែរនូវអនិកជនរៀតណាមទាំងគ្រួសារ ។ ចំណុះក្នុងមួយរណ្តៅៗមានពី២-៥នាក់ ។

អ្នកដឹងឮទាំងប៉ុន្មានខាងលើសុទ្ធតែបានសន្និដ្ឋានដូចៗគ្នា ថាទីតាំងសម្លាប់ស្វាយចន្ទីនេះមានមនុស្សស្លាប់ប្រមាណជាង១០,០០០នាក់ ។

ចំនែកអដ្ឋិធាតុនៅចំការស្វាយចន្ទីមានមិនបាន១ ។១០នៃអដ្ឋិធាតុនៅសល់ត្រូវបានប្រជាពលរដ្ឋជូនទៅរដ្ឋអំណាចឃុំយកមករក្សាទុកនៅក្នុងវត្តស្វាយទាបក្នុងទស្សវត្សន៍ទី៨០ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នបាត់ខ្ទាយអស់គ្មានសល់ឡើយ ដោយសារតែមានការរុះរើទីវត្តអារាម ។

២-**<u>ទីតាំងសម្លាប់ឡូ M-18 (ថ្ងៃទី ២៥-៥-២០០០)</u>**

នៅរសៀលថ្ងៃដដែល(២៥-៥-២០០០)បន្ទាប់ពីញាំបាយថ្ងៃត្រង់រួចក្រុមយើងបានបន្តដំណើរឆ្ពោះមកទីតាំងសម្លាប់មួយទៀតហៅថាឡូ M-18 ។ ឡូM-18ស្ថិតក្នុងភូមិ៣២មូលដ្ឋានស្វាយមាស ស្រុកចំការលើ ខេត្តកំពង់ចាម ។

មកដល់មុខក្លោងទ្វារមូលដ្ឋានស្វាយមាស យើងបានជួបជាមួយអ៊ំម្នាក់ឈ្មោះយ៉ាន់ យ៉ុម អាយុ៤៨ឆ្នាំកំពុងអង្គុយក្នុងតូបយាមមួយជាប់នឹងក្លោងទ្វារមូលដ្ឋានស្វាយមាស ។ លោកអ៊ំមានស្រុកកំណើតនៅខេត្តតាកែវ ហើយបច្ចុប្បន្នរស់នៅភូមិ៣២ មូលដ្ឋានស្វាយមាស ស្រុកចំការលើ ។ លោកអ៊ំបានប្រាប់ថា កាលពីជំនាន់ប៉ុលពត(មិនចាំឆ្នាំ) ពេលដែលគាត់កំពុងជៀរជ័រកៅស៊ូក៏បានប្រទះឃើញមានឡានដឹកអ្នកទោសនោះច្រើន តែដឹកមកដល់ពេលយប់ប្រហែលជាម៉ោង៧-៨ ។ ប្រជាជនទាំងនោះមិនត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមឃុំទុកទេសូម្បីតែមួយយប់ឡើយ គឺត្រូវសម្លាប់ភ្លាម ។ អ្នកដែលបានមកស្លាប់នៅទីនេះច្រើនតែប្រជាជនថ្មីមកពីគ្រប់ឃុំក្នុងស្រុកចំការលើព្រមទាំងមកពីបណ្តាស្រុកផ្សេងទៀតក្នុងខេត្តកំពង់ចាម ។ អ៊ំយ៉ាន់ យ៉ុមបានសន្និដ្ឋានថាមានជិត២០រណ្តៅដែលមានទំហំ៥៖១០ម៉ែត្រជំរៅ២ម៉ែត្រ ។ រំពេចនោះលោកស៊ឹម លីដែលជាប្រជាជនរស់នៅភូមិជាមួយយ៉ាន យ៉ុម ដែរបានប្រាប់ថានៅពេលដែលគាត់ទទួលបញ្ជាអោយមកយកបែរដាក់ជ័រកៅស៊ូនៅក្បែររណ្តៅក៏បានប្រទះឃើញ

មានខ្សៀជក់បារី, កាបូប, ក្រឡប្រហុក.....។ល។ ស្ថិតនៅពាស់វាលពាសកាលក្បែរៗរណ្ដៅព្រមទាំងឃើញសាកសពថ្មីៗទៀតផង។ ស៊ឹម លីបាននិយាយបន្តថា ការសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហមមកលើប្រជាជនគឺគៀបកនឹងធៀងត្នោតនៅចំកណ្ដាលរណ្ដៅ ព្រោះខ្មែរក្រហមបានធ្វើស្ពានមួយដាក់ចំកណ្ដាលរណ្ដៅពីម្ខាងទៅម្ខាងហើយដាក់ឃ្នាបគៀបនៅពីលើដោយចងភ្ជាប់ជាមួយបង្គោលមួយ។ ពេលសម្លាប់ពួកខ្មែរក្រហមបានអោយអ្នកទោសចូលកទៅក្នុងឃ្នាបនោះរួចខ្មែរក្រហមក៏គៀបបំបែកបំពង់កតែម្ដង។ មិនតែប៉ុណ្ណោះនៅមានរណ្ដៅផ្សេងៗទៀតជាច្រើនដែលខ្មែរក្រហមសម្លាប់មនុស្សតាមរបៀបផ្សេងៗ ដូចជាចាក់មេក្រូបំភាន់បន្ទប់រួចវាយនឹងគល់ឫស្សី...។ល។ ចំនែកគំនរខោអាវរបស់ប្រជាជនដែលបានចាញ់បញ្ឆោតខ្មែរក្រហមថាផ្លាស់ប្ដូរទីលំនៅហើយត្រូវមកសម្លាប់នៅទីនេះត្រូវពួកខ្មែរក្រហមដុតចោលទាំងអស់ក្រោយពីការឆែកឆេររកមាស, ពេជ្ររួម។ គំនរផេះក្រោយពីការដុតខោអាវស៊ឹម លីបានប្រាប់ថាមានកំពស់ស្មើនឹងទ្រូងមនុស្សចាស់(ជាងមួយម៉ែត្រ)។

ក្រោយពីបានសាកសួរពត៌មានរួចលោកស៊ឹម លីបានជូនដំណើរក្រុមស្រាវជ្រាវនៅពិនិត្យដល់ទីតាំងឡ ១៨ ដែលគាត់បានប្រាប់រួចមកហើយ។ ទៅដល់ទីតាំងយើងពិនិត្យឃើញថាជាក់ស្ដែងនូវរណ្ដៅមួយចំនួនដែលនៅមានស្នាកស្នាមនៅឡើយ។ ជាក់ស្ដែងនៅរណ្ដៅមួយនោះស្ថិតនៅក្នុងចំការកៅស៊ូទើបដាំថ្មី ប៉ែកខាងលិចចំការកៅស៊ូចាស់(ក្នុងឡ១៨) នៅមានសសសល់ធ្មេញ ខ្សែអាវខ្ទះៗ។

ចំពោះការសន្និដ្ឋាននៅលើចំនួនសាកសព, ស៊ឹម លី មិនអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានបានឡើយ ប៉ុន្តែស៊ឹម លីបាននិយាយថាមនុស្សដែលបានស្លាប់នៅឡ១៨នេះមានចំនួនច្រើន ព្រោះមកពីបណ្ដាលឃុំ ស្រុកនានាក្នុងខេត្តកំពង់-ចាម ។ ជាក់ស្ដែងពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៧ប្រជាជននៅឃុំស្វាយទាបចំនួន៥០០គ្រួសារក៏បានមកស្លាប់នៅឡ M-18 នេះដែរ ។

ស្រុកព្រៃឈរៈ (ថ្ងៃទី២៦-៥-២០០០)

១. **មន្ទីរសន្តិសុខមិត្ត សុបៈ**

ស្ថិតនៅក្នុងភូមិតាកែវ ឃុំគរ។ មន្ទីរនេះជាមន្ទីសន្តិសុខតំបន់៤១ក្នុងភូមិភាគកណ្ដាលដែលមានអាគារ៤ខ្នងសង់ជាលក្ខណៈសាលារៀន, ដំបូលប្រក់ក្បឿង ជញ្ជាំងក្ដារដែលមានទំហំក្នុងមួយខ្នងៗប្រវែង១២ម៉ែត្រ និងទទឹង៦ម៉ែត្រ។ មន្ទីរនេះគ្រប់គ្រងដោយមិត្តសុប។ មិត្តសុប មានស្រុកកំណើតនៅឃុំសំពោង ស្រុកព្រៃឈរ។

បច្ចុប្បន្នមន្ទីរសន្តិសុខដែលមានផ្ទៃដី៦០,១០០នេះក្លាយជាដីកម្មសិទ្ធិរបស់លោកតាហ៊ុលយាយសៀប។ ក្រោយពីបានទៅពិនិត្យផ្ទាល់ទើបដឹងថាដីនោះ(មន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប) បានបន្សល់នូវស្រះទឹកចំនួនបីដែលជីកដោយកំលាំងអ្នកទោសកាលពីខ្មែរក្រហមនៅកាន់អំណាច។ ម្យ៉ាងទៀតទីតាំងនេះបច្ចុប្បន្នជាកន្លែងមួយដែលមានទួលខ្ពស់ព្រមទាំងមានម៉ុងខ្មោចចិនជាច្រើនផងដែរ។

នៅលើទីទួលនៃអតីតមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប យើងបានជួបជាមួយលោកពូម្នាក់ដែលជាជំទប់លេខពីឃុំគរ ឈ្មោះណៃ គីមសាន់ ។ លោកពូមានអាយុ៥៣ឆ្នាំមានស្រុកកំណើតនៅភូមិតាមាស ឃុំគរ ស្រុកព្រៃឈរ ។ ជំនាន់ប៉ុល ពតនិងបច្ចុប្បន្នលោកពូរស់នៅភូមិនេះដដែល ។ លោកពូបានប្រាប់យើងថាកាលពីជំនាន់ប៉ុល ពតមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តនេះដាក់អ្នកទោសភាគច្រើនជាអ្នកជាប់និន្នាការទាហានលន់ ណុល ។អ្នកទោសទាំងនោះត្រូវបានសម្លាប់ដោយពួកអ្នកយាមគុកដោយប្រើដំបងឈើ ដែកជាឧបករណ៍សម្លាប់ ។ ចំនែកការហូបចុកវិញលោកពូណៃ គីម-សាន់ប្រាប់ថាគ្មានចាននិងស្លាបព្រាសំរាប់បរិភោគបាយទេគឺដាក់នឹងស្លឹកចេកអោយបរិភោគ ថែមទាំងមិនបានដោះខ្នោះចេញទៀតផង ។ អ្នកទោសទាំងអស់តំរូវអោយដាក់ខ្នោះជាប់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ប្រសាសន៍របស់លោកពូបានបន្តថា ខ្នោះដែលដាក់អ្នកទោសនោះមិនមែនជាខ្នោះដែកទេ គឺជាខ្នោះឈើដែលមានទំហំ៥,១៥ហ៊ុនហើយចោះប្រហោងសំរាប់ដាក់កជើង រួចមានបន្ទះឈើមួយទៀតដែលមានទំហំល្មមគ្របពីលើរួចចាក់សោរមិនអោយជើងចេញបាន ។ ទាំងពេលបាយ, ពេលបត់ជើង, ពេលដេកគឺមិនត្រូវបានដោះខ្នោះចេញឡើយ, តាមសំដីរបស់លោកពូគីមសាន់ថាអ្នកទោសទាំងអស់គ្មានគ្រែសំរាប់ដេកទេ(ដេកផ្ទាល់នឹងដី) ហើយពេលបត់ជើងធំម្តងៗ គឺមានពងតូចមួយល្មមម្នាក់មួយសំរាប់ដាក់លាមកខ្លួនឯងដោយគ្រាន់តែរំកិលគូទដាក់អោយចំមាត់ពាងដែលស្ថិតនៅក្បែរខ្លួនទៅជាការស្រេច ។

ក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុបនេះមិនដែលមានការប្រជុំឬបំពាក់បំប៉នអ្វីដល់អ្នកទោសឡើយក្រៅពីចេញទៅធ្វើការនៅម៉ោង៧ព្រឹក អ្នកទោសទាំងអស់ត្រូវដេកជាប់ខ្នោះនៅមួយកន្លែង ។ លោកពូណៃ គីមសាន់ បន្តថាអ្នកទោសដែលជាប់ក្នុងមន្ទីរនេះគ្មាននរណាម្នាក់អាចរួចខ្លួនបានទេគឺត្រូវសម្លាប់ទាំងអស់ រួចសែងយកទៅកប់នៅតាមកន្លែងមួយចំនួនដែលស្ថិតនៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីបរិវេណមន្ទីរសន្តិសុខនេះ ដូចជានៅទីតាំងទួលក្រសាំង, ត្នោតជួរ, អូរតាគង់និងទួលដើមអំពិល ។

២. ទីតាំងសម្លាប់ៈ

ក. អូតាគង់ៈ

ជាអូរឬប្រឡាយទឹកមួយដែលលាតសន្ធឹងពីភូមិតាមាសដល់ស្ទឹងទីឆាមានប្រវែងប្រហែល១០០០ម ។ អូរនេះស្ថិតនៅជាប់ព្រំប្រទល់ភូមិតាមាសនិងភូមិតាកែវ ឃុំគរ ហើយក្លាយទៅជាកន្លែងដាក់សាកសពតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥មក ។ លោកពូណៃ គីមសាន់បានប្រាប់ថាមានសាកសពប្រហែល១០០០នាក់ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមសម្លាប់ រួចយកមកតំរៀបក្នុងអូរនេះដែលមានជំរៅ១ម.និងទទឹងពី២-២,៥ម. ។ លោកពូបន្តទៀតថាសាកសពទាំងនោះមិនបានកប់ដីពីលើទេ ។ អ្នកដែលបានស្លាប់ក្នុងអូរនេះច្រើនតែជាអ្នកជាប់និន្នាការ និងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលបានខុសសីលធម៌ ។ បច្ចុប្បន្នអូរស្តុបទឹកសំរាប់ធ្វើស្រែ ។

ខ. ទួលក្រសាំងៈ

ស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីភូមិតាកែវ, ឃុំគរ ។ ទួលនេះមានទំហំ៥០៖១០០ម. ហើយបច្ចុប្បន្នមានដើមក្រសាំងជាសំគាល់ ។ តាមសំដីលោកពូណៃ គឹមសាន់ថាកាលពីសម័យប៉ុល ពតខ្មែរក្រហមកាន់អំណាចទួលនេះជាទួលសម្លាប់មនុស្សនិងកប់មនុស្សជាច្រើននាក់ ។ មានរណ្តៅច្រើនណាស់នៅលើទួលនេះ តាមការប៉ាន់ស្មានរបស់គឹមសាន់ថាមានដល់ទៅរាប់រយរណ្តៅឯណោះ ហើយចំនួនសាកសពមានចំនួនរហូតដល់ទៅជិត១០០០នាក់ដូចទីតាំងអូរតាគង់ដែរ ។ លោកពូបន្ថែមថាក្នុងមួយរណ្តៅៗមានសាកសពពី៣-៥នាក់ ។ ទីតាំងនេះស្ថិតនៅខាងលិចគុកសន្តិសុខមិត្តសុបប្រហែល៥០០ម. និងស្ថិតនៅខាងលិចឈៀងខាងជើងទីតាំងអូរតាគង ។

គ. ត្នោតជួរ:

ទីតាំងនេះក៏ស្ថិតនៅក្នុងភូមិតាកែវ ឃុំគរដែរ ប៉ុន្តែស្ថិតនៅទិសខាងត្បូងទីតាំងអូរតាគង់ប្រហែលជា៥០០ម. និងមានចំងាយប្រហែល២០០ម.ពីមន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប ។ ទួលត្នោតជួរមានទំហំដីប្រមាណ២០០ម.បួនជ្រុងដែលមានពី៧០-៨០រណ្តៅ ហើយក្នុងមួយរណ្តៅៗមានជំរៅពី២-៣ម. និងមានទំហំ២ម.បួនជ្រុង ។ ណៃ គឹមសាន់បញ្ជាក់ថា សាកសពដែលបានស្លាប់នៅទីនោះមានប្រហែលជាពី២៤០-៣០០នាក់ ។

ឃ. ទួលដើមអំពិល:

ទួលនេះស្ថិតនៅក្នុងភូមិតាកែវ ឃុំគរជាប់នឹងព្រំប្រទល់ភូមិតាមាស ។ ទីតាំងនេះនៅជាប់ជាមួយនិងទីតាំងអូរតាគង់តែម្តង, បច្ចុប្បន្នមានដើមអំពិលជូរមួយដើមជាសំគាល់ ។ ណៃ គឹមសាន់និយាយថាមាន២០រណ្តៅ ក្នុងមួយរណ្តៅៗមានទំហំ២៖៣ម. ដែលមានផ្ទុកសាកសពពី៣-៤នាក់ ។ លោកពូគឹមសាន់ក៏បានធ្វើការសន្និដ្ឋានថារណ្តៅទាំង២០នេះមានសាកសពសរុបប្រហែល៨០នាក់ ។

ង. ទីតាំងសម្លាប់នៅក្នុងសាលាបឋមសិក្សាប៊ុន រ៉ានីហ៊ុនសែន ឃុំគរ:

ស្ថិតនៅក្នុងភូមិតាម៉ូត ឃុំគរ ស្រុកព្រៃឈរ ។ កាលពីជំនាន់សីហនុ ក៏ជាសាលាបឋមសិក្សាដែរ ហើយរហូតមកដល់ជំនាន់ប៉ុល ពតសាលានេះក៏ក្លាយជាកន្លែងសម្លាប់មនុស្សនិងកប់មនុស្សជាច្រើនរយនាក់ ។ អាគារមួយខ្នងស្ថិតនៅខាងមុខគេក្នុងចំនោមអាគារទាំងបីខ្នងទន្ទឹមគ្នាប៉ែកខាងកើត កាលពីឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩ជាអាគារសំរាប់ស្តុបអ្នកទោសនិងសម្លាប់អ្នកទោស ។ ក្រោយពីបែកឆ្នាំ១៩៧៩អាគារមួយខ្នងនេះនៅមានស្នាមឈាមប្រឡាក់ជញ្ជាំងព្រមទាំងមាននៅសេសសល់នូវវត្ថុតាងសំរាប់សម្លាប់អ្នកទោសដូចជាដំបងជង ប៉ុន្តែយ៉ាងហោចណាស់ក៏ធ្វើអោយមនុស្សវ័យចំនាស់ៗភាគច្រើនដែលក្នុងភូមិ ឃុំខាងលើនៅតែនឹកឃើញនូវការធ្វើទារុណកម្មយ៉ាងព្រៃផ្សៃរបស់ពួកខ្មែរក្រហមមកលើប្រជាជនស្លូតត្រង់កាលពីឆ្នាំ១៩៧៥-៧៩ដែរ ។ ជាក់ស្តែងលោកណៃ គឹមសាន់បាននាំក្រុមយើងទៅមើលផ្ទាល់ដល់អាគារមួយខ្នងនេះ ព្រមទាំងបានរៀបរាប់ប្រាប់យើងពីការសម្លាប់មនុស្សនាពេលនោះ(១៩៧៥-១៩៧៩) នៅក្រោយឆ្នាំ១៩៧៥ប្រជាជនត្រូវពួកខ្មែរក្រហមជំលៀសចេញអោយនៅភូមិផ្សេងៗ ហើយយកប្រជាជនថ្មី(១៧ មេសា) មកដាក់ជំនួសវិញ ពិសេសនៅភូមិភាគតាកែវនិងភូមិភាគតាមាស ។ ការស្នាក់នៅនៃប្រជាជនថ្មីទាំងនោះមិនបានយូរឡើយ គឺត្រូវពួកខ្មែរក្រហមដឹកទាំងយប់(ម៉ោង១២យប់) មកកាន់សាលាបឋមសិក្សានេះរួចហើយក៏ធ្វើការ

សម្លាប់តែម្តង ។ ប្រជាជនដែលបានដឹកមកកាន់សាលានេះសុទ្ធតែត្រូវចាញ់បោកពាក្យឃោសនារបស់ខ្មែរក្រហមថាឲ្យមកប្រជុំ ។ ក្រោយពីការសម្លាប់សាកសពទាំងនោះត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមអូសយកមកដាក់ក្នុងបន្ទប់មួយដែលស្ថិតនៅខាងជើងអាគារ(ដែលពួកខ្មែរក្រហមយកធ្វើជាកន្លែងសម្លាប់មនុស្សកាលនៅកាន់កាប់) ប្រហែលជា១០០ម.។ ជនដៃដល់ក្នុងការសម្លាប់ប្រជាជនកាលនោះឈ្មោះតែមនិងឈ្មោះដន ។ ចំនួនសាកសពក្នុងបន្ទប់នេះលោកតូណៃ គីមសាន់បានបញ្ជាក់ថាមានចំនួនប្រហែលជា២០០នាក់(បូករួមទាំងក្នុងបន្ទប់បន្ទន់និងលូរបន្ទន់) ។ ចំណែកឯបរិវេណជិតៗបន្ទន់ជាពិសេសប៉ែកខាងលិចបន្ទន់ ក៏មានរណ្តៅច្រើនផងដែរ ដូចលោកតូណៃ គីមសាន់និយាយថាមានរណ្តៅចំនួន៦០ក្នុងទំហំដីជាង១០០ម.។ រណ្តៅនីមួយៗមានទំហំ១,២ម. ជំរៅ១ម. ជីកជាបីជួរ(ក្នុងមួយជួរមាន២០រណ្តៅ) ។ សាកសពសរុបទាំង៦០រណ្តៅនេះមានចំនួនប្រហែល២៥០នាក់ ។

លោកតូណៃ គីមសាន់ក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរពីករណីទីវ មុីដែលត្រូវពួកខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ ។ ទីវ មុីត្រូវពួកខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់នៅខែ៣ ៤ឆ្នាំ១៩៧៥ដោយចោទថាជាអ្នករដ្ឋការចាស់ ។ លោកតូនិយាយថាពេលដែលខ្មែរក្រហមមកចាប់ទីវ មុីនៅពេលព្រលប់រួចបណ្តើរគាត់តាមសាលារៀនបឋមសិក្សាខាងលើស្រាប់តែទីវ មុីស្រែកថា «អាមុីកូនជាងឃីមគេយកទៅសម្លាប់ហើយ» ។ សម្រែករបស់ទី មុី ០វានធ្វើឲ្យជនរងគ្រោះដទៃទៀតតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំង ។ តាមសំដីរបស់លោកតូ ណៃ គីមសាន់ ថាឈ្មោះ តែម ជាជនដៃដល់ក្នុងការសម្លាប់ទីវ មុី ។ គាត់បានបន្តថា ទីវ មុី បានទាញគ្រាប់បែក(ផ្លែទឹកដោះ) បម្រុងគប់ទៅលើពួកខ្មែរក្រហមដែលមកចាប់ ទីវ មុីប៉ុន្តែមិនទាន់បានគប់ផង ក៏ត្រូវទាហានខ្មែរក្រហមចាប់បាន ។ ណៃ គីមសាន់ថាពេលខ្មែរក្រហមបណ្តើរ ទីវ មុីទៅសម្លាប់ស្រាប់តែ ទីវ មុីទាត់ពួកខ្មែរក្រហមម្នាក់ស្លាប់ ។

ក្នុងពេលដដែលនោះ ក្រុមយើងបានជួបជាមួយលោកនាយករងសាលាបឋមប៊ុនរ៉ានីហ៊ុនសែនឃុំគរឈ្មោះហោ គីមសុង ។ លោកនាយករងបានប្រាប់ថានៅក្នុងបរិវេណសាលានេះ ជាពិសេសនៅត្រង់បន្ទន់និងជិតបន្ទន់មានការសម្លាប់ទាហានលន់ណុលដែលបានចុះចូលជាមួយនឹងខ្មែររំដោះ(ខ្មែរក្រហម) នៅបន្ទាយតាំងគោកកាលពីឆ្នាំ១៩៧៣ ។ ឪពុកមាររបស់លោកនាយករងបានប្រាប់គាត់ថាពួកខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមសម្លាប់ទាហានលន់ណុលនៅក្នុងបរិវេណសាលានេះតាំងពីឆ្នាំ១៩៧១មកម្ល៉េះ ។ ទាហានដែលបានស្លាប់នៅកន្លែងនេះតាំងពីឆ្នាំ១៩៧១-១៩៧៤មានចំនួនប្រហែលរាប់ពាន់នាក់ ។ វិធីសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហមនៅពេលនោះគឺប្រើកាំរទេះគោជាឧបករណ៍សម្លាប់ ។ ម៉ោងប្រហែល៦-៧យប់ជាពេលដែលខ្មែរក្រហមយកទាហានមកសម្លាប់ ។

នៅវេលាម៉ោង១១:៤០នាទីព្រឹក ក្រុមយើងបានចាកចេញពីសាលាបឋមសិក្សាប៊ុនរ៉ានីហ៊ុនសែនឃុំគរនិងទីតាំងសម្លាប់ទាំង៤ខាងលើឆ្ពោះទៅកាន់ផ្សារដើម្បីបរិភោគអាហារថ្ងៃត្រង់ ។ បន្ទាប់ពីបរិភោគអាហាររួចក្រុមយើងបានបន្តដំណើរទៅកាន់ទីតាំងមួយកន្លែងទៀតដែលស្ថិតនៅក្នុងឃុំថ្នូន ស្រុកព្រៃឈរដែរ ។

មន្ទីរសន្តិសុខស្រុក៧៧លើ

ក្រោយពីបានអង្គុយលេងជាមួយប្រធាននគរបាលឃុំថ្កូវក្នុងទីស្នាក់ការនគរបាលប៉ុស្តិ៍ថ្កូវអស់រយៈជិតមួយម៉ោងមក យើងបានជួបជាមួយលោកជំនួយការឃុំថ្កូវឈ្មោះ ងិន ណារី ។ ណារី មានអាយុ៣៨ឆ្នាំ មានអាស័យដ្ឋានទាំងបីជំនាន់រស់នៅក្នុងភូមិអណ្តូងតាពេជ្រ ឃុំថ្កូវ ស្រុកព្រៃឈរ ។ លោកពូមានប្រសាសន៍ថា នៅក្នុងឃុំថ្កូវមានទីតាំងគុកសន្តិសុខមួយកន្លែង និងទីតាំងសម្លាប់មួយកន្លែងដែរគឺស្ថិតនៅខាងកើតសាលាឃុំថ្កូវប្រហែល១៥០ម៉ែត្រ ។ កាលពីដើមឡើយមន្ទីរសន្តិសុខនេះគឺជាផ្ទះរបស់ប្រជាជនម្នាក់ឈ្មោះ អ៊ឹម ចន (បច្ចុប្បន្នស្លាប់) ។ ផ្ទះ អ៊ឹម ចន បានក្លាយទៅជាមន្ទីរសន្តិសុខតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៣មកម្ល៉េះ ។ ប្រភេទជនរងគ្រោះដែលបានជាប់នៅក្នុងមន្ទីរនេះច្រើនជាអ្នកខុសសីលធម៌ ទាហានលន់ណុល...។ល។ មន្ទិរនេះត្រូវរលាយទៅវិញនៅឆ្នាំ១៩៧៨ ហើយក៏ក្លាយទៅជាកន្លែងចិញ្ចឹមគោវិញ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងមន្ទីរនេះមានពីរនាក់គឺ ភិន និង ផាន់ ។ ភិន គ្រប់គ្រងតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៣-៧៦ ឯចំណែក ផាន់វិញគ្រប់គ្រងបន្តពី ភិន រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ។

ទីតាំងសម្លាប់អណ្តូងតាផន

ស្ថិតនៅខងកើតឈៀងខាងត្បូងប្រហែល១៥០ម៉ែត្រពីមន្ទីរសន្តិសុខស្រុក៧៧លើ ។ ទីតាំងនេះគ្មានរណ្តៅទេ មានតែអណ្តូងមួយឈ្មោះថាអណ្តូងតាផាន់ ។ អណ្តូងនេះ លោកណារី មិនអាចសន្និដ្ឋានពីទំហំនឹងជំរៅបានទេ ប៉ុន្តែលោក ណារី បាននិយាយថាមានមនុស្សស្លាប់ប្រហែល១០០នាក់នៅក្នុងអណ្តូងនេះ ។

ស្រុកបាធាយ

១) មន្ទីរសន្តិសុខវត្តប្រើសមាស

យោងតាមចម្លើយរបស់អ្នកដឹងហេតុការណ៍ច្បាស់ចំនួនពីរនាក់គឺ ញ៉ឹប ញៀប ជាប្រជាជនរស់នៅក្នុងភូមិថ្កូវ ឃុំត្រប់ ស្រុកបាធាយនឹងលោកមាច ផាញ់ អាយុ៥៣ឆ្នាំ ជាមេឃុំត្រប់ថា មានមន្ទីរសន្តិសុខមួយកន្លែងស្ថិតនៅក្នុងបរិវេណវត្តប្រើសមាស ។ កុដិមួយដ៏ធំនៃវត្តប្រើសមាសត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមយកធ្វើជាកន្លែងឃុំឃាំងមនុស្សនិងធ្វើទារុណកម្មមនុស្សតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៦មក ។ សព្វថ្ងៃកុដិមួយនេះមិនត្រូវបានកម្ទេចចោល ឬកែទម្រង់ថ្មីឡើយ ។ ចំពោះការធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ពួកខ្មែរក្រហមច្រើនយកដំបង កាំបិត ត្បូងចបមកធ្វើជាឧបករណ៍ ។ អ្នកទោសដែលជាប់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងនេះច្រើនជាប្រជាជនថ្មី អ្នកខុសសីលធម៌ព្រមទាំងប្រជាជនចាស់ខ្លះដែលបានលួចដំឡូងជាដើម ។

២) ទីតាំងសម្លាប់

លោកមេឃុំត្រប់ និង ញ៉ឹប ញៀប បានប្រាប់ថាជុំវិញបរិវេណមន្ទីរសន្តិសុខវត្តប្រើសមាសមានបីទីតាំងគឺៈ

-ចម្ការតាតាំងៈ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រប់ ឃុំត្រប់ ស្រុកបាធាយ ។ មានបួនរណ្តៅដែលមានទំហំពីរម៉ែត្រទទឹង និងបួនម៉ែត្របណ្តោយក្នុងរណ្តៅមួយៗ ។ អ្នកស្លាប់មានពី២០-៣០នាក់ ។

-ខាងកើតវត្តប្រើសមាសៈ មានពីររណ្តៅដែលមានទំហំ២ម៉ែត្រទទឹងនិង៤ម៉ែត្របណ្តោយ ។សាកសពរួមមានប្រហែលជាង១០នាក់ ។

-ខាងក្នុងខ្លោងទ្វារវត្តប្រើសមាសៈ មានតែមួយរណ្តៅទេដែលមានសាកសព៣នាក់ ។ ទំហំរណ្តៅ២ម៉ែត្រទទឹងនិង៤ម៉ែត្របណ្តោយ ។

មេឃុំត្រប់ក៏បានបញ្ជាក់ដែរថា នៅក្នុងឃុំត្រង់ បើយោងទៅតាមការស្រង់ស្ថិតិអ្នកស្លាប់តាមគ្រួសារមានចំនួនដល់ទៅ១៥០០នាក់ ប៉ុន្តែលោកមេឃុំបន្តទៀតថា អ្នកទាំង១៥០០នាក់នោះមិនមែនស្លាប់នៅក្នុងឃុំត្រប់នេះតែមួយកន្លែងទេ គឺត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមដឹកទាំងឡានៗទៅសម្លាប់ចោលនៅភ្នំប្រុសភ្នំស្រីអស់មួយចំនួនធំ ។ មេឃុំរូបនោះក៏បានបន្ថែមថា នៅមានទីតាំងសម្លាប់មួយទៀតឈ្មោះថា ទួលភ្លើងឆេះ ហៅថា ទួលប្រាសាទចាមដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិភ្នំតូច ឃុំត្រប់ ។ ទីតាំងនេះជាទីតាំងសម្លាប់មួយក្នុងឃុំត្រប់ដែលមានមនុស្សស្លាប់ប្រហែល១០០នាក់ ។ ប្រជាជនដែលបានមកស្លាប់នៅទីនេះ លោកមេឃុំប្រាប់ថាច្រើនជាប្រជាជន១៥មេសា ។

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយលោកមេឃុំត្រប់ និងញ៉ិប ញៀបមក ក្រុមយើងបានបន្តដំណើរទៅពិនិត្យជាក់ស្តែងនូវអំពីទីតាំងទាំងប៉ុន្មានខាងលើព្រមទាំងមន្ទីរសន្តិសុខមួយផង ។ ជាចុងក្រោយយើងបានទៅពិនិត្យទីតាំងទួលប្រាសាទចាមទៀត ។ នៅក្បែរទួលនេះប្រហែល២០០ម៉ែត្រ យើង០ានជួបជាមួយលោកតាម្នាក់ជាប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងភូមិតាព្រង ឃុំត្រប់ ស្រុកបាធាយ ។ គង់ ឃិន ជាឈ្មោះរបស់លោកតានោះគាត់មានអាយុ៦៧ឆ្នាំ ។ លោកតាបានប្រាប់យើងដូចលោកមេឃុំប្រាប់ដែរប៉ុន្តែលោកតាបានបន្ថែមថាការសម្លាប់មនុស្សនៅទួលប្រាសាទចាមនេះធ្វើឡើងនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៥ ។ អ្នកទោសច្រើនបណ្តើរមកទាំងខ្សែៗដោយមានចងស្លាបសេក និងដោតខ្សែក្រោមឃ្លៀកជាជួរៗ ។ ក្នុងមួយជួរៗ លោកតាប្រាប់ថាមានចំនួនពី២៥ទៅ៣០នាក់ហើយបណ្តើរម្តងៗមានពីបីទៅបួនខ្សែមកសម្លាប់នៅទីតាំងនេះ ។ អ្នកទោសទាំងនោះភាគច្រើនជាប្រុសៗ ។ លោកតាក៏បានបញ្ជាក់ដែរថា ទីតាំងនេះក៏មានសម្លាប់ទាហានលន់ណុលដែរ ដែលពួកទាហានខ្មែរក្រហមចាប់បាននៅក្នុងសង្គ្រាមនៅព្រៃគ្រីខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។ អ្នកណើ្តរប្រជាជនមកសម្លាប់ឈ្មោះ ស្រ៊ិន, ឡូន, និងថេន ។ នៅទួលប្រាសាទចាមមានរហូតដល់ទៅ១៥ទៅ១៦រណ្តៅ ហើយក្នុងមួយរណ្តៅៗមានដាក់សាកសពពី២-៣នាក់ ។ វិធីសម្លាប់របស់ពួកខ្មែរក្រហមមកលើអ្នកទោសគឺដំបង, ត្បូងចប, គល់ឫស្សី, ដាវ.....។ល ។ សាកសពរួមនៅទួលប្រាសាទចាម លោកតាបានប្រាប់ដូចលោកមេឃុំដែរថាមានចំនួនប្រហែល១០០នាក់ ។

ទីតាំងដែលពុំទាន់បានធ្វើការស្រាវជ្រាវ

មានមួយកន្លែងស្ថិតនៅក្នុងភូមិរំដួល ជាប់ព្រំប្រទល់ភូមិគោកស្រឡៅ ឃុំបារាយណ៍ ស្រុកព្រៃឈរ ។ យោងតាមសម្តីរបស់លោក ណៃ គឹមសាន់ ថា ទីតាំងនេះជាទីតាំងសម្លាប់ដែលមានចម្ងាយជាង១គីឡូម៉ែត្រពីផ្លូវថ្នល់ ។ យើងមិនអាចធ្វើដំណើរទៅដល់ទេ ព្រោះគ្មានផ្លូវសុទ្ធតែជាស្រែរបស់ប្រជាជន ។ គឹមសាន់ ប្រាប់ថាទីតាំងនេះមានវៃប្រជាជនជាអ្នកជាប់និន្នាការ ទាហាន តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥ ។ ខ្មែរក្រហមបានវៃប្រជាជនទាំងនោះទម្លាក់ទៅក្នុងអណ្តូងមួយដែលមានអង្កត់ផ្ចិត១ម៉ែត្រ ជម្រៅ៦-៧ម៉ែត្រ ។ អណ្តូងនោះមានចំនួនជាង១០០នាក់ ។

សន្និដ្ឋាន

ក្នុងដំណើរចុះទៅកាន់ខេត្តកំពង់ចាមលើកនេះ ជាពិសេសនៅស្រុកចំការលើ ព្រៃឈរ និងបាធាយ អាចចាត់ទុកថាបានទទួលលទ្ធផលល្អ ព្រោះយើងបានជួបសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកដឹងព្រឹត្តច្រើន និងបានចុះទៅដល់ទីតាមងផ្ទាល់ស្ទើរតែគ្រប់ទីតាំង ។ នេះក៏មកពីយើងមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដ៏ដូចជាមានការអភិវឌ្ឍទៅលើផ្លូវធ្វើដំណើរពីមុន (១៩៩៧-៩៩) មិនមែនជាផ្លូវពេញលក្ខណៈ ហើយបច្ចុប្បន្នក្លាយជាផ្លូវមួយដ៏ស្អាតក្រោមការស្ថាបនារបស់អង្គការអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ។

ចំពោះបញ្ហាសន្តិសុខវិញ គ្មានអ្វីចោទជាបញ្ហាទេ មានតែការសហការល្អពីបណ្តាប្រជាជនក៏ដូចជាមន្ត្រីសាលាខេត្ត ស្រុក ឃុំ និងភូមិដែរ ។ រាល់ការចុះទៅដល់ទីតាំងមួយៗសុទ្ធតែមានការជូនដំណើរពីមន្ត្រីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

បញ្ហាសំខាន់មួយទៀតសម្រាប់ក្រុមស្រាវជ្រាវយើង គឺយើងមានការស្គាល់ច្រើនពីមន្ត្រីថ្នាក់ឃុំ ស្រុក ខេត្ត នេះក៏ព្រោះតែយើងមានទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតដែលទើងតែបានចាប់បដិសន្ធិនៅដើមឆ្នាំ២០០០ ហើយត្រូវ០១នចែកជូនដោយឥតគិតថ្លៃដល់បណ្តាខេត្ត ស្រុក ឃុំទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ។ ក្រុមស្រាវជ្រាវយើងហាក់មានមោទនៈភាពខាំងនៅពេលដែលប្រាប់ទៅគេថា ធ្វើការបម្រើឲ្យមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ហើយត្រូវបានទទួលមកវិញនូវភាពរស់រាយ រាក់ទាក់ និងសហករណ៍យ៉ាងអស់ពីចិត្តរវាងមន្ត្រីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

ក្រុមស្រាវជ្រាវយើងសង្ឃឹមថានៅពេលចុះទៅបណ្តាខេត្តផ្សេងៗទៀត ពិតជាបានទទួលបាននូវការសហករណ៍ល្អដូចនៅខេត្តកំពង់ចាមដែរ ។

ចំពោះសាក្សីដែលបានដឹងរឿងរ៉ាវនាសម័យខ្មែរក្រហម សុទ្ធតែបានផ្តល់នូវចម្លើយយ៉ាងស្មោះត្រង់ដល់ក្រុមយើង ។